

Δεκέμβριος 2020

ΙΣΛΑΜΙΚΟ ΚΡΑΤΟΣ:
ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΤΙΚΟ ΡΕΥΜΑ
ΚΑΙ ΤΡΟΜΟΚΡΑΤΙΚΗ ΑΠΕΙΛΗ
ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΠΗ

Χατζηάστρου Μιχαήλ

ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ
ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΩΝ ΜΕΛΕΤΩΝ

Περιεχόμενα

ΠΕΡΙΛΗΨΗ	3
1. Εισαγωγή	4
2. Σύντομη ιστορική διαδρομή του Ισλαμικού Κράτους.....	6
3. Η δράση του Ισλαμικού Κράτους στην Ευρωπαϊκή Ένωση	7
4. Κύρια χαρακτηριστικά της οργάνωσης	8
5. Μεταναστευτικό ρεύμα και Ισλαμικό Κράτος.....	11
6. Συμπεράσματα	19
7. Βιβλιογραφικές αναφορές.....	22

ΙΣΛΑΜΙΚΟ ΚΡΑΤΟΣ: ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΤΙΚΟ ΡΕΥΜΑ ΚΑΙ ΤΡΟΜΟΚΡΑΤΙΚΗ ΑΠΕΙΛΗ ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΠΗ

Χατζηάστρου Μιχαήλ

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Το Ισλαμικό Κράτος (IS/ISIS/ISIL/DAESH), ξεκίνησε ως παρακλάδι της Al Qaeda, και ως ισλαμιστική οργάνωση που έλκει τις ρίζες της στη Μουσουλμανική Αδελφότητα, πρεσβεύει μία εξόχως εξτρεμιστική θεώρηση για την παγκόσμια επικράτηση του Ισλάμ. Την περίοδο 2015-2017, κατά την οποία είχε ιδρύσει χαλιφάτο στην επικράτεια της Συρίας και του Ιράκ, η Ευρώπη δέχτηκε ένα σφοδρό κύμα επιθέσεων, ακραίας βιαιότητας, από αυτό. Παρά την εδαφική συρρίκνωση που υπέστη το 2017, οι τρομοκρατικές επιθέσεις στην Ευρώπη, το 2020, δείχνουν πως το Ισλαμικό Κράτος παραμένει σοβαρή απειλή για την γηραιά ήπειρο. Σημαντικοί παράμετροι που ευνοούν τη συνέχιση του φαινομένου, αφενός είναι οι μεταναστευτικές ροές προς την Ευρώπη και αφετέρου η μεθοδολογία δράσης που έχει επιλέξει να χρησιμοποιεί η οργάνωση. Ειδικότερα, οι μεταναστευτικές ροές δημιουργούν σοβαρές δυνητικές απειλές που σχετίζονται, τόσο με την άφιξη στην Ευρώπη μαχητών που διασκορπίστηκαν μετά την εδαφική κατάρρευση του χαλιφάτου, όσο και με την άφιξη ριζοσπαστικοποιημένων μελών της οργάνωσης από χώρες της Μέσης Ανατολής και της Βορείου Αφρικής, στις οποίες δραστηριοποιούνται παρακλάδια της Ισλαμικού Κράτους. Από την άλλη, η μεθοδολογία της οργάνωσης, που χαρακτηρίζεται από εκτεταμένη χρήση του διαδικτύου για ριζοσπαστικοποίηση, στρατολόγηση υποστηρικτών και οργάνωση επιθέσεων από μεμονωμένους δράστες, σε συνδυασμό με

τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά που επικρατούν στις μουσουλμανικές κοινότητες (συχνότερη εμφάνιση φονταμενταλιστικών πεποιθήσεων, υψηλή θρησκευτική δέσμευση στην υποστήριξη του Ισλαμικού Νόμου, υψηλή θρησκευτική ομοιογένεια που απορρίπτει νεοτερισμούς), δημιουργεί μια δυνητική απειλή από το σύνολο του μουσουλμανικού πληθυσμού και ιδιαίτερα από εκείνο το τμήμα που παραμένει επί μακρόν περιθωριοποιημένο στα κέντρα υποδοχής μεταναστών. Η αντιμετώπιση ενός τόσο πολυπαραγοντικού προβλήματος, απαιτεί την εφαρμογή ενός μίγματος τολμηρών πολιτικών που θα περιλαμβάνουν: αυστηρή φύλαξη συνόρων, έλεγχο προπαγάνδας στο διαδίκτυο και δράσης μουσουλμανικών οργανώσεων στην Ευρώπη, καλύτερη διαχείριση πληροφοριών για την ορθή απόδοση ασύλου, πρόβλεψη πιθανών δραστών και πρόληψη τρομοκρατικών ενεργειών, ορθολογικότερη κατανομή μεταναστευτικού βάρους μεταξύ των κρατών και εφαρμογή μέτρων ενσωμάτωσης μεταναστών στην Ευρωπαϊκή κοινωνία.

Λέξεις-κλειδιά: Τρομοκρατία, Ισλαμικό Κράτος, Μεταναστευτικό

1. Εισαγωγή

Το κύμα των τρομοκρατικών ενεργειών στην Ευρώπη κατά το 2020, έδειξε με τον πλέον σαφή και ωμό τρόπο ότι η γηραιά ήπειρος συνεχίζει να βρίσκεται υπό την απειλή της εξτρεμιστικής δράσης του Ισλαμικού Κράτους. Μια προσεκτική ματιά στο προφίλ των δραστών και το είδος των τρομοκρατικών ενεργειών που διεπράχθησαν, δείχνει την άμεση σύνδεση της τρομοκρατικής δράσης της οργάνωσης με τις μαζικές μεταναστευτικές ροές μουσουλμανικών πληθυσμών προς την Ευρώπη.

Το γεγονός αυτό οδήγησε την πολιτική ελίτ της Ευρωπαϊκής Ένωσης, να αναγνωρίσει την αναγκαιότητα λήψης μιας σειράς μέτρων που μεταξύ άλλων περιλαμβάνουν¹:

- Την ενίσχυση των ελέγχων στα εξωτερικά σύνορα της ΕΕ με την αναβάθμιση του ρόλου της Frontex, με την επισήμανση ότι το όποιο κενό ασφαλείας σε ένα κράτος συνιστά κίνδυνο για όλα τα κράτη-μέλη.
- Την αναγκαιότητα περαιτέρω διασύνδεσης των βάσεων δεδομένων και τη στενότερη συνεργασία των υπηρεσιών ασφαλείας σε ευρωπαϊκό επίπεδο, καθώς οι ισλαμιστές μαχητές που επιστρέφουν στην Ευρώπη από τη Συρία και το Ιράκ, αποτελούν «ωρολογιακές βόμβες».
- Την αντιμετώπιση της ριζοσπαστικοποίησης των νέων μουσουλμάνων, που πραγματοποιείται από τρομοκρατικές οργανώσεις όπως το Ισλαμικό Κράτος στο διαδίκτυο, σε συνεργασία με εταιρείες που παρέχουν υπηρεσίες σε αυτό όπως η Google.
- Τη δημιουργία προγραμμάτων στήριξης για τους νεαρούς μετανάστες με σκοπό την ενσωμάτωση τους στον κοινωνικό ιστό των κρατών μελών.

Στο πλαίσιο αυτό, καταρχάς πραγματοποιείται μια σύντομη ιστορική αναδρομή του Ισλαμικού Κράτους, με αναφορά στη δράση του στην Ευρώπη και των χαρακτηριστικών του ως τρομοκρατική οργάνωση. Στη συνέχεια αναλύονται οι δυνητικές απειλές που προκύπτουν στο πλαίσιο των μεταναστευτικών ροών, προκειμένου

¹ LiFO, “Ισλαμιστές Τρομοκράτες στην ΕΕ: Το κενό ασφαλείας σε ένα κράτος συνιστά κίνδυνο για όλα τα κράτη-μέλη,” τελευταία τροποποίηση Νοε 11, 2020. <https://cutt.ly/ag42yDx>

τελικά να εξαχθούν συμπεράσματα για το σύνολο των προκλήσεων που καλείται να αντιμετωπίσει η Ευρωπαϊκή Ένωση.

2. Σύντομη ιστορική διαδρομή του Ισλαμικού Κράτους

Η οργάνωση ξεκίνησε ως παρακλάδι της Al Qaeda (AQ), από τον Ιορδανικής καταγωγής, Abu Musab Al-Zarqawi, που με την υποστήριξη του Bin Laden, το 1999, ίδρυσε την οργάνωση Jama'at Al-Tawhid Wal-Jihad (JTJ). Μεταξύ άλλων, στόχος ήταν η δημιουργία ενός ισλαμικού κράτους στην επικράτεια του Ιράκ όπου θα εφαρμοζόταν αυστηρά η Sharia². Η οργάνωση ευθύνεται για την επίθεση, το 2003, στα γραφεία του ΟΗΕ στη Βαγδάτη και το θάνατο του Sergio Vieira de Mello, καθώς και για τον αποκεφαλισμό του Αμερικανού Nick Berg, το 2004, ο οποίος κινηματογραφήθηκε και δημοσιεύθηκε στο διαδίκτυο από τον ίδιο τον Al-Zarqawi. Την ίδια χρονιά μετονομάζεται σε Al Qaeda in Iraq (AQI) και αργότερα, το 2006, συγχωνεύεται με Σουνιτικές ισλαμιστικές οργανώσεις δημιουργώντας την οργάνωση Islamic State in Iraq (ISI), την ηγεσία της οποίας αναλαμβάνει ο Abu Omar Al-Baghdadi³. Αν εξαιρέσουμε μια σειρά από 6 βομβιστικές ενέργειες και 2 ένοπλες επιθέσεις, που πραγματοποιήθηκαν από το ISI το 2007 και οι οποίες είχαν ως αποτέλεσμα το θάνατο 215 ανθρώπων, μέχρι το 2010 υπάρχει σχετική σταθερότητα στο Ιράκ λόγω αύξησης των Δυτικών δυνάμεων στη χώρα. Το 2010 την ηγεσία του ISI αναλαμβάνει ο Abu Bakr Al-Baghdadi με σημαντικές θρησκευτικές σπουδές, ο οποίος επέβαλε μία πιο

² Ahmed S. Hashim, *From Al-Qaida Affiliate to the rise of the Islamic Caliphate: The Evolution of the Islamic State of Iraq and Syria (ISIS)*, (Singapore: S. Rajaratman School of International Studies, 2014), <https://cutt.ly/kg4CbgO>

³ Wilson Center, “Timeline: the Rise, Spread and Fall of the Islamic State,” last modified Oct 28, 2018. <https://cutt.ly/qg4MWzp>

συγκεντρωτική αλλά ευέλικτη δομή, δίνοντας περιθώρια δράσης σε ηγετικά στελέχη, υπό την καθοδήγησή του⁴. Στο πλαίσιο αυτό και με αφορμή τον Συριακό εμφύλιο, το 2011 δημιουργεί ένα παρακλάδι της οργάνωσης την Jabhat Al-Nusra (JAN). Το 2013 ο Abu Bakr al-Baghdadi προχωρεί σε βίαιη ενσωμάτωση της JAN εντός του ISI δημιουργώντας το Islamic State of Iraq and Syria (ISIS), ή Islamic State of Iraq and the Levant (ISIL), και καταλαμβάνει την Ράκα και το Χαλέπι⁵. Το 2014 είναι μια καθοριστική χρονιά καθώς έχουμε την κατάληψη της Μουσούλης και της Φαλούτζας, την πρώτη τρομοκρατική επίθεση στην Ευρώπη, τη σφαγή 1500 δοκίμων της Ιρακινής Αεροπορίας και την διακήρυξη δημιουργίας του «Ισλαμικού Χαλιφάτου» με «Χαλίφη» τον ίδιο τον Al-Baghdadi, με την οργάνωση να μετονομάζεται σε Islamic State (IS). Όμως το 2014 είναι και η χρονιά που ξεκινά η συρρίκνωση του Ισλαμικού Κράτους. Δημιουργείται συνασπισμός 64 κρατών κατά του IS και με την βοήθεια των Κουρδικών Πολιτοφυλακών YPG και Pesmerga, καθώς και του Ελεύθερου Συριακού Στρατού (SDF) το IS οδηγείται σταδιακά σε συρρίκνωση με πλήρη απώλεια των εδαφών στο Ιράκ το 2017.

3. Η δράση του Ισλαμικού Κράτους στην Ευρωπαϊκή Ένωση

Το Ισλαμικό Κράτος έλαβε την ευθύνη για πλήθος τρομοκρατικών ενεργειών στη γηραιά ήπειρο μερικές εκ των οποίων παρουσιάζονται παρακάτω. Το 2015, το Παρίσι αποτέλεσε στόχο πολλών επιθέσεων. Η πρώτη επίθεση είχε ως αποτέλεσμα τη

⁴ Aymenn Al-Tamimi, “The Evolution in Islamic State Administration: The Documentary Evidence,” *Perspectives on Terrorism*, 9, no 4 (2015), <https://cutt.ly/Jg40J76>.

⁵ Ahmed S. Hashim, *From Al-Qaida Affiliate to the rise of the Islamic Caliphate: The Evolution of the Islamic State of Iraq and Syria (ISIS)* (Singapore: S. Rajaratman School of International Studies, 2014), <https://cutt.ly/kg4CbgO>

δολοφονία 12 ατόμων στα γραφεία του σατυρικού περιοδικού Charlie Hebdo από 3 μουσουλμάνους Γάλλους πολίτες. Η δεύτερη και πιο αιματηρή αφορούσε πολλαπλό τρομοκρατικό κτύπημα που περιελάμβανε βομβιστική επίθεση αυτοκτονίας στο στάδιο Stade de France, κατά τη διάρκεια αγώνα μεταξύ των εθνικών ομάδων Γαλλίας και Γερμανίας, εκτελέσεις πολιτών σε πολυσύχναστα καφέ στο κέντρο του Παρισιού και εκτελέσεις πολιτών στο θέατρο Bataclan, κατά τη διάρκεια συναυλίας. Σε αυτές τις επιθέσεις μετείχαν Γάλλοι και Βέλγοι μουσουλμάνοι πολίτες, που διετέλεσαν μέλη του Ισλαμικού Κράτος, οι οποίοι αφού έλαβαν μέρος σε μάχες στη Συρία στη συνέχεια επέστρεψαν στην Ευρώπη. Το 2016, σειρά είχαν οι Βρυξέλες με βομβιστές αυτοκτονίας στο σταθμό του μετρό Maalbeek και στο αεροδρόμιο Zaventem, Το 2017 το Λονδίνο δέχεται 3 επιθέσεις, στις 2 εξ αυτών οι τρομοκράτες οδήγησαν τα οχήματά τους εναντίων πεζών και στην τρίτη ένας βομβιστής αυτοκτονίας επιτέθηκε στη μουσική σκηνή Manchester Arena⁶. Σύμφωνα με την Europol, το 2017 στην Ευρώπη κατεγράφησαν 33 ισλαμικές συνωμοσίες, το 2018 24, και το 2019 21, εκ των οποίων οι 14 αποτράπηκαν, οι 4 απέτυχαν και οι 3 πραγματοποιήθηκαν⁷.

4. Κύρια χαρακτηριστικά της οργάνωσης

Η δράση του Ισλαμικού Κράτους εντάσσεται στη θρησκευτική τρομοκρατία η οποία αποτελεί ένα από τα σύγχρονα ρεύματα τρομοκρατίας, με τον ισλαμισμό και τις οργανώσεις του να είναι υπεύθυνες διεθνώς για τις πλέον θανατηφόρες και ακραίες

⁶ Wilson Center, “Timeline: the Rise, Spread and Fall of the Islamic State,” last modified Oct 28, 2018. <https://cutt.ly/qg4MWzp>.

⁷ In, “Τρομοκρατική επίθεση στη Βιέννη: Μέρος ευρύτερου δικτύου ο νεαρός Ισλαμιστής;” τελευταία τροποποίηση Νοε 4, 2020. <https://cutt.ly/fg49RvZ>.

επιθέσεις⁸. Ως μια ισλαμιστική οργάνωση που έχει τις ρίζες της στη Μουσουλμανική Αδελφότητα, η ιδεολογία της (Σαλαφισμός) πρεσβεύει μία εξόχως αυστηρή θεώρηση του Ισλάμ, σύμφωνα με την οποία το Ισλάμ πρέπει να επιστρέψει στις αρχικές του διδαχές, καταργώντας τις όποιες νεωτερικτικές μεταρρυθμίσεις πραγματοποιήθηκαν στο πέρασμα του χρόνου και οι οποίες διέφθειραν το αρχικό πνεύμα της θρησκείας. Για το σκοπό αυτό, για την επιστροφή στην παράδοση και την ισλαμική κυριαρχία έναντι των απίστων, το Ισλαμικό Κράτος διεξάγει ιερό πόλεμο, τζιχάντ⁹.

Το Ισλαμικό Κράτος ασκεί κρατική τρομοκρατία τόσο εσωτερική όσο και εξωτερική. Η εσωτερική τρομοκρατία στα εδάφη που καταλάμβανε, ήταν σε πολλές των περιπτώσεων μαζική τρομοκρατία, με χαρακτηριστικό παράδειγμα την εξόντωση των Yazidi, και Συτικών πληθυσμών που δεν υιοθετούσαν άμεσα την ερμηνεία του Ισλάμ που το Ισλαμικό Κράτος πρέσβευε. Η εξωτερική τρομοκρατία εκδηλώθηκε τόσο σε χώρες της Μέσης Ανατολής (Ιράκ, Συρία, Τουρκία κ.α.), σε χώρες της Αφρικής (Αίγυπτο, Λιβύη, Τυνησία, κ.α.) και βέβαια στην Ευρώπη με βομβιστικές επιθέσεις και εκτελέσεις, είτε με τη μορφή τυχαίας τρομοκρατίας σε αστικό περιβάλλον, είτε με εστιασμένη τυχαία τρομοκρατία κατά συγκεκριμένων ομάδων όπως π.χ. τους εργαζομένους στο Γαλλικό περιοδικό Charlie Hebdo.

Οι τρομοκράτες του Ισλαμικού Κράτους, στο πλαίσιο της θρησκευτικής τρομοκρατίας κατατάσσονται στην κατηγορία των ιδεολόγων «Σταυροφόρων» και αποδεικνύονται

⁸ Joshua D. Wright, “Why is Contemporary Religious Terrorism Predominantly Linked to Islam? Four Possible Psychosocial Factors,” *Perspectives on Terrorism*, 10, no 1 (2016). <https://cutt.ly/ig49Mie>.

⁹ Neumann R. Peter, *Οι νέοι τζιχαντιστές - Ισλαμικό Κράτος, Ευρώπη και το επόμενο κύμα τρομοκρατίας*, (Αθήνα: ΔΙΑΜΕΤΡΟΣ Ι.Κ.Ε, 2016), 54.

ιδιαίτερα βίαιοι. Γενικότερα η δράση του Ισλαμικού Κράτους χαρακτηρίζεται από μεγάλη βιαιότητα. Οι εκτελέσεις με αποκεφαλισμούς Δυτικών πολιτών κινηματογραφούνται και ανεβαίνουν στο διαδίκτυο, συνοδεύονται με προπαγανδιστικά μηνύματα και λαμβάνουν μεγάλες διαστάσεις σε παγκόσμιο επίπεδο. Για το σκοπό αυτό η οργάνωση έχει συστήσει ειδική ομάδα υπεύθυνη για τη διάχυση της προπαγάνδας στο διαδίκτυο χρησιμοποιώντας τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης. Το Ισλαμικό Κράτος χρησιμοποιεί εκτεταμένα το διαδίκτυο προκειμένου να υποκινήσει τη διενέργεια τρομοκρατικών επιθέσεων στην Ευρώπη¹⁰.

Για τη στρατολόγηση χρησιμοποιήθηκε η ειδική διαδικτυακή εφαρμογή Telegram¹¹. Μέσω του διαδικτύου διακινήθηκαν πολλές ψευδές ειδήσεις που παρουσίαζαν το χαλιφάτο ως μία ιδανική πολιτεία για τους μουσουλμάνους¹². Αποτέλεσμα ήταν να προσελκύσει χιλιάδες εθελοντές από όλο τον κόσμο και από την Ευρώπη¹³. Η χρηματοδότηση σε μεγάλο βαθμό προήλθε από το λαθρεμπόριο πετρελαίου, από την εκμετάλλευση των πετρελαιοπηγών, με τη συμμετοχή της Τουρκίας¹⁴ στα εδάφη που

¹⁰ Scott Gates and Sukanya Podder, “Social Media, “Recruitment, Allegiance and the Islamic State,” *Perspectives on Terrorism*, 9, no. 4 (2015). <https://cutt.ly/Dg44CT6>.

¹¹ Nico Prucha, “IS and the Jihadist Information Highway – Projecting Influence and Religious Identity via Telegram,” *Perspectives on terrorism* 10 (2016). <https://cutt.ly/3g7qGQL>.

¹² Richardson Institute, “The Nature of Affiliation: Daesh in Africa and the Middle East,» τελευταία τροποποίηση Jun, 2016. <https://cutt.ly/mg476Ke>.

¹³ The Soufan Center, “Beyond the Caliphate: Foreign Fighters and the Threat of Returnees,» τελευταία τροποποίηση, Οκτ, 2018. <https://cutt.ly/sg46u0Z>.

¹⁴ Iefimerida.gr. “Ρωσία:Έτσι γίνεται το λαθρεμπόριο πετρελαίου μεταξύ Τουρκίας και ISIS.” Τελευταία τροποποίηση Δεκ 2, 2015. <https://cutt.ly/Qg46KWg>

κατέλαβε και από φόρους¹⁵, ενώ έκλεψε και χρησιμοποίησε μεγάλο όγκο στρατιωτικού εξοπλισμού από τον Ιρακινό στρατό.

Στο Ισλαμικό Κράτος εντάχθηκαν οργανώσεις που παλαιότερα ήταν παρακλάδια της AQ, όπως η Boko Haram στη Νιγηρία και η Ansar Bayt Al-Maqdis (ABM) στην Αίγυπτο, καθώς και διάσπαρτες οργανώσεις της τζιχάντ σε Λιβύη, Αφγανιστάν και Φιλιππίνες¹⁶. Μικρότεροι θύλακες της οργάνωσης υφίστανται στην Υεμένη και τη Σομαλία.

Διαχρονικά η στρατηγική που ακολουθεί το Ισλαμικό Κράτος και η οποία εξυπηρετείται με ενέργειες ακραίας βίας, που διαπράττονται με τελετουργικό τρόπο και διαδίδονται στα ΜΜΕ για την απόκτηση της προσοχής του ακροατηρίου, είχε ως στόχο, τοπικά στα εδάφη της Συρίας και του Ιράκ, τον έλεγχο της κοινωνίας για τη δημιουργία του χαλιφάτου, να τρομοκρατήσει τον πληθυσμό και να τον κρατήσει σε υποταγή, και διεθνώς να διευρύνει το εκτόπισμα της οργάνωσης, τόσο έναντι των Δυτικών όσο και έναντι της Al Qaeda.

5. Μεταναστευτικό ρεύμα και Ισλαμικό Κράτος

Υπάρχει μια ξεκάθαρη σύνδεση μεταξύ μεταναστευτικών ρευμάτων και του κινδύνου διάπραξης τρομοκρατικών ενεργειών στην Ευρώπη από το Ισλαμικό Κράτος.

¹⁵ Jamie Hansen-Lewis and Jacob N. Shapiro, “Understanding the Daesh Economy,” *Perspectives on Terrorism*, 9, no. 4 (2015). <https://cutt.ly/Mg468wl>.

¹⁶ Kader A. Abderrahim, “Libya, Daesh on Europe’s doorstep,” in *Daesh and the terrorist threat: from the Middle East to Europe*, ed. Hedwig Giusto (Rome: Foundation for European Progressive Studies, 2016), 52-57. <https://cutt.ly/vg7eTIT>.

Μπορούμε να διακρίνουμε τέσσερις άμεσες απειλές και μία πέμπτη που αφορά συνολικότερα την ασφάλεια της Ευρώπης.

Μια **πρώτη** και η πλέον προφανής απειλή προέρχεται από τους 70.000¹⁷ μαχητές που διασκορπίστηκαν μετά την εδαφική κατάρρευση του χαλιφάτου, ανάμεσα σε πολίτες της Συρίας, του Ιράκ και του Αφγανιστάν, πολλοί εκ των οποίων στη συνέχεια κατάφεραν να περάσουν ως μετανάστες στην Ευρώπη. Μια τέτοια περίπτωση αποτελεί ο συλληφθείς στην Ελλάδα, το 2020, τρομοκράτης και στέλεχος του Ισλαμικού Κράτους με καταγωγή από το Τατζικιστάν. Ο τρομοκράτης ταξίδεψε το 2016 στη Συρία, πολέμησε στις τάξεις του Ισλαμικού Κράτους και εν συνεχεία με την εδαφική κατάρρευση του χαλιφάτου, πέρασε στη Λέσβο από την Τουρκία, όπου ζήτησε και του χορηγήθηκε άσυλο. Συνελήφθη από την αντιτρομοκρατική υπηρεσία στην Τρίπολη όπου διέμενε μετά από «ερυθρά αγγελία» της Interpol¹⁸. Λίγες μέρες αργότερα στην Αθήνα, συνελήφθη και δεύτερος μαχητής του Ισλαμικού Κράτους Συριακής καταγωγής, που εισήλθε παράνομα στην Ελλάδα και αιτήθηκε άσυλο το 2018. Η δράση του ανακαλύφθηκε από ένα βίντεο¹⁹ στο οποίο μεταξύ άλλων μαχητών ποζάρει με οπλισμό και σημαίες του Ισλαμικού Κράτους και ομολόγησε πως συμμετείχε σε δολοφονίες συλληφθέντων από τους τρομοκράτες.

¹⁷ Seth G. Jones, “Experts React: Turkey’s Intervention, U.S. Diplomacy, and the Crisis in Syria,” *Center for Strategic and International Studies.*, October 18, 2019. <https://cutt.ly/QhdVMTA>

¹⁸ Γιάννης Σουλιώτης, “Η διαδρομή του τζιχαντιστή από τη Συρία στην Πελοπόννησο,” *Η Καθημερινή*, Νοέμβριος 6, 2020. <https://cutt.ly/ug7rnII>

¹⁹ Μίνα Καραμήτρου, “Αποκλειστικό CNN Greece: Αυτός είναι ο τζιχαντιστής που συνελήφθη στην Αθήνα,” *CNN Greece*, Νοέμβριος 19, 2020. <https://cutt.ly/khwhPv9>

Η **δεύτερη** δυνητική απειλή προέρχεται από τη μεγάλη διασπορά του Ισλαμικού Κράτους με παρακλάδια σε χώρες της Μέσης Ανατολής και Αφρικής, που αποτελούν και τις χώρες προέλευσης του κυριότερου μεταναστευτικού ρεύματος προς τη γηραιά ήπειρο. Στην Ευρώπη καταφθάνουν και μέλη της οργάνωσης που μπορεί να μην μετείχαν ή να μην ήταν μαχητές του χαλιφάτου αλλά είναι ήδη ριζοσπαστικοποιημένα μέλη πρόθυμα να υποστηρίξουν την οργάνωση. Μια τέτοια περίπτωση αποτέλεσε, τον Οκτώβριο του 2020, η επίθεση ενός Τυνήσιου τρομοκράτη στη Βασιλική Νοτρ Νταμ της Νίκαιας στη Γαλλία, που μέσα σε μερικά λεπτά σκότωσε με μαχαίρι 3 ανθρώπους, φωνάζοντας «Αλλαχού Ακμπάρ». Ο τρομοκράτης κατέφθασε στην ιταλική νήσο Λαμπεντούζα από την Λιβύη ζητώντας άσυλο μόλις ένα μηνά πριν. Στη Γαλλία εισήλθε χρησιμοποιώντας έγγραφα του Ερυθρού Σταυρού και εκμεταλλευόμενος νομικά κενά ως προς την μετακίνησή του²⁰.

Μια **τρίτη** επίσης άμεση απειλή αποτελούν τα μέλη της τρομοκρατικής οργάνωσης με Ευρωπαϊκή καταγωγή που μετέβησαν για να ζήσουν στην ουτοπία του χαλιφάτου και αργότερα κατάφεραν να επιστρέψουν στις χώρες καταγωγής τους. Στην κατηγορία αυτή εντάσσονται και εκείνοι οι Ευρωπαίοι μουσουλμάνοι που επιχειρήσαν να ταξιδέψουν προς υποστήριξη του χαλιφάτου αλλά στην πορεία ανακαλύφθηκαν και παρεμποδίστηκαν. Χαρακτηριστική περίπτωση αποτελεί ο τρομοκράτης με Αλβανικές ρίζες και διπλή υπηκοότητα, από ΠΓΔΜ και Αυστρία, που πραγματοποίησε ένοπλη επίθεση το Νοέμβριο του 2020 στο κέντρο της Βιέννης και είχε ως αποτέλεσμα τον θάνατο 4 πολιτών και τον τραυματισμό πολλών άλλων. Ο τρομοκράτης ήταν γνωστός

²⁰ Αυτοδιοίκηση, “Γαλλία: Αυτός είναι ο 21χρονος τρομοκράτης - Πώς έφτασε παράνομα στην Ευρώπη” τελευταία τροποποίηση Οκτ 29, 2020. <https://cutt.ly/Kg7tlVJ>.

στις αρχές ως συμπαθούν του Ισλαμικού Κράτους, καθώς είχε προσπαθήσει να ταξιδέψει για να συνδράμει στο χαλιφάτο αλλά συνελήφθη το 2019 στα σύνορα Τουρκίας-Συρίας, σε καταφύγιο του Ισλαμικού Κράτους, και εν συνεχεία απελάθηκε πίσω στην Αυστρία²¹.

Ως **τέταρτη** εν δυνάμει απειλή μπορούν να θεωρηθούν γενικότερα οι μουσουλμάνοι μετανάστες, που για διάφορους λόγους μπορούν να ριζοσπαστικοποιηθούν, καθώς η οργάνωση παρά τις σημαντικές απώλειες δομών που έχει υποστεί, συνεχίζει την προπαγάνδα στο διαδίκτυο με σκοπό την ριζοσπαστικοποίηση και στρατολόγηση νέων μελών²². Επιπλέον, για τους μουσουλμάνους μετανάστες που καταφθάνουν στην Ευρώπη, είτε ως πρόσφυγες, είτε ως οικονομικοί μετανάστες, ελλοχεύει ο κίνδυνος ριζοσπαστικοποίησης τους, που αποτελεί το πρώτο βήμα πριν από μια πιθανή στρατολόγηση τους από το Ισλαμικό Κράτος, στο πλαίσιο κηρυγμάτων οργάνωσης²³ συνδεδεμένων με τη Μουσουλμανική Αδελφότητα, που δραστηριοποιούνται ήδη στη γηραιά ήπειρο. Σύμφωνα με την αρχική διακήρυξη της Μουσουλμανικής Αδελφότητας, το Ισλάμ πρέπει να κυριαρχήσει ιδρύοντας ένα παγκόσμιο Ισλαμικό Χαλιφάτο, που θα διέπεται από τον Ισλαμικό Νόμο της Sharia. Η Μουσουλμανική Αδελφότητα έχει σημαντικούς κρατικούς υποστηρικτές (εξωτερική κρατική

²¹ Έθνος, “Βιέννη: Οι αρχές συνέλαβαν 14 άτομα που συνδέονται με τον μακελάρη,” τελευταία τροποποίηση Νοε 3, 2020. <https://cutt.ly/3g7tLAR>

²² International Center for the Study of Violent Extremism, “Is ISIS still Alive and Well on the Internet?” last modified Jan 14, 2020. <https://cutt.ly/Zg7yplj>

²³ The Levant, “France sends a strong signal to the Muslim Brotherhood,” Last modified Jul 26, 2019. <https://cutt.ly/Sg7yEeD>.

τρομοκρατία) με μια εξ αυτών την Τουρκία σύμφωνα με έρευνες σε Γερμανία²⁴ και Βέλγιο²⁵. Πρόσφατα Γαλλία και Γερμανία έθεσαν εκτός νόμου την Τουρκική οργάνωση των «Γκρίζων Λύκων»^{26,27}, που έχει εμπλακεί σε πλήθος εξτρεμιστικών δράσεων και φέρεται να είναι μια από τις συνδεδεμένες οργανώσεις με τη Μουσουλμανική Αδελφότητα²⁸.

Γενικότερα σύμφωνα με μελέτες²⁹:

- Οι οπαδοί του Ισλάμ έχουν κατά μέσο όρο περισσότερες φονταμενταλιστικές πεποιθήσεις από ό, τι οι πιστοί άλλων θρησκευτικών ομάδων, γεγονός που επιδρά ενισχυτικά, ώστε η θρησκευτική τρομοκρατία να είναι κατά κύριο λόγο ισλαμιστική.
- Οι μουσουλμάνοι είναι πιο αφοσιωμένοι στις θρησκευτικές τους πεποιθήσεις από ό, τι τα μέλη άλλων θρησκευτικών ομάδων και αυτή η θρησκευτική δέσμευση σχετίζεται με την αύξηση υποστήριξης του νόμου της Sharia.

²⁴ DW, “Turkey Offers Support for Controversial Islamic Group,” last visited Νοε 17, 2020. <https://cutt.ly/9g7uys4>.

²⁵ CNN Greece, “Κύρια απειλή για τη βελγική υπηρεσία πληροφοριών ο ισλαμισμός του Ερντογάν,” τελευταία τροποποίηση Ιουλ 5, 2019. <https://cutt.ly/8g7uczC>.

²⁶ Ναυτεμπορική, “Γαλλία: Διαλύθηκε η οργάνωση «Γκρίζοι Λύκοι»,” τελευταία τροποποίηση Νοε 4, 2020. <https://cutt.ly/cg7uA2f>.

²⁷ DW, “Γερμανική βουλή: να απαγορευθούν οι Γκρίζοι Λύκοι,” τελευταία τροποποίηση Νοε 19, 2020. <https://cutt.ly/jhwfMHv>.

²⁸ Via Diplomacy, “«Κατάληψη» της Αγίας Σοφίας από τους διαχειριστές του Ερντογάν, τους Αδελφούς Μουσουλμάνους,” τελευταία τροποποίηση Ιουλ 24, 2020. <https://cutt.ly/1g7uZvT>.

²⁹ Joshua D. Wright, “Why is Contemporary Religious Terrorism Predominantly Linked to Islam? Four Possible Psychosocial Factors,” *Perspectives on Terrorism*, 10, no 1 (2016). <https://cutt.ly/ig49Mie>.

- Στο Ισλάμ υπάρχει υψηλή θρησκευτική ομογενοποίηση που οδηγεί σε αλληλεγγύη εντός της θρησκευτικής ομάδας, εχθρότητα για άλλες θρησκευτικές ομάδες, ενώ ταυτόχρονα εμποδίζει την αποδοχή νεωτερικών αντιλήψεων και διαφορικών απόψεων, γεγονός που τελικά αυξάνει τις εξτρεμιστικές πεποιθήσεις και διατηρεί υψηλά τα επίπεδα φονταμενταλισμού στην ισλαμική κοινότητα.

Έρευνα, στη νέα γενιά Βρετανών μουσουλμάνων ηλικίας 16-24 ετών, έδειξε ότι: το 37% θα προτιμούσε να ακολουθεί τη Sharia, το 36% πιστεύει πως αν κάποιος μουσουλμάνος προσηλυτισθεί σε άλλη θρησκεία πρέπει να τιμωρηθεί με θάνατο και το 13% θαυμάζει οργανώσεις όπως η Al Qaeda³⁰. Άλλη πάλι έρευνα ανάμεσα σε Βρετανούς μουσουλμάνους φοιτητές, έδειξε ότι: το 33% υποστηρίζει τη δημιουργία ενός παγκόσμιου Χαλιφάτου στο οποίο θα εφαρμόζεται η Sharia, το 40% θα ήθελε την εισαγωγή της Sharia στην Βρετανική Νομοθεσία και το 57% πιστεύει ότι οι μουσουλμάνοι που υπηρετούν στις Ένοπλες Δυνάμεις πρέπει να μπορούν να αυτοεξαίρεθούν αν τους ζητηθεί να πολεμήσουν εναντίων μουσουλμανικών χωρών³¹.

Σε αυτή λοιπόν την τέταρτη κατηγορία μπορεί να ενταχθεί ο αποκεφαλισμός του καθηγητή Σαμουέλ Πατί, τον Οκτώβριο του 2020 στο Παρίσι, από έναν 18χρονο τρομοκράτη γεννημένο στην Μόσχα, με καταγωγή από την Τσετσενία που ήρθε στην Γαλλία με την ιδιότητα του πρόσφυγα ως παιδί. Ο Σαμουέλ Πατί αποτέλεσε στόχο του Ισλαμικού Κράτους, επειδή έδειξε τα σκίτσα του προφήτη Μωάμεθ σε μια τάξη

³⁰ Munira Mirza, Abi Senthilkumaran and Zein Ja'far, *Living apart together British Muslims and the paradox of multiculturalism*, (London: Policy Exchange, 2007). <https://cutt.ly/yg7iKuD>.

³¹ John Thorne and Hannah Stuart, *Islam on Campus: A survey of UK student opinions*. (London: The Centre for Social Cohesion, 2008). <https://cutt.ly/Tg7oDDk>.

σχετικά με την ελευθερία του λόγου, σε σχέση με την θανατηφόρα επίθεση το 2015 στο περιοδικό Charlie Hebdo³².

Οι παραπάνω 4 κατηγορίες δυνητικών απειλών ευνοούνται από τον τρόπο δράσης που έχει υιοθετήσει το Ισλαμικό Κράτος στην Ευρώπη, καθώς οι τρομοκρατικές επιθέσεις πραγματοποιούνται χωρίς να απαιτείται άμεση σύνδεση με την ηγεσία της³³. Η ηγεσία προτρέπει για επιθέσεις με ανάληψη ατομικής πρωτοβουλίας από μεμονωμένους δράστες (lone wolfs)³⁴. Τελευταία δε, η οργάνωση παροτρύνει τους υποστηρικτές της να εκμεταλλευτούν το χάος που έχει προκαλέσει στην Ευρώπη η πανδημία του COVID-19.

Στις παραπάνω άμεσες απειλές για την Ευρώπη, πρέπει να προστεθεί και μια **πέμπτη** ασύμμετρη απειλή, αυτή της Μαζικής Μετανάστευσης, ως αποτέλεσμα της εκτόπισης πληθυσμών λόγω της τρομοκρατικής δράσης του Ισλαμικού Κράτους αρχικά στο Ιράκ και εν συνεχεία στη Συρία. Η απειλή αυτή εργαλειοποιήθηκε στο πλαίσιο ενός υβριδικού πολέμου που εξαπέλυσε η Τουρκία στην Ελλάδα και την Ευρώπη³⁵.

Η μαζική μετανάστευση αποτελεί απειλή για τα κράτη της Ευρώπης καθώς:

³² Insider, “Τρομοκρατική επίθεση στη Γαλλία - Το χρονικό της φρίκης,” τελευταία τροποποίηση, Οκτ 17, 2020. <https://cutt.ly/8g7o7dx>.

³³ Since 9/11. “History of ISIS.” Last visited Noe 17, 2020. <https://cutt.ly/6g7amTd>

³⁴ Petter Nesser, Anne Stenersen and Emilie Oftedal, “Jihadi Terrorism in Europe: The IS-Effect,” *Perspectives on Terrorism*, 10, no. 6 (2016). <https://cutt.ly/Yg7a6dP>.

³⁵ Νίκος Ζερζελίδης, “Η εργαλειοποίηση του μεταναστευτικού από την Τουρκία και η προώθηση υβριδικού πολέμου απέναντι στην Ελλάδα και την Ευρώπη.” *Offlinepost*. Μάρτιος 18, 2020. <https://shorturl.at/dhEP9>

- Επιφέρει σταδιακή υπονόμηση της εθνικής και κοινωνικής συνοχής με το σχηματισμό παραλλήλων κοινωνιών, ανατροπή κρίσιμων για την εθνική ασφάλεια δημογραφικών και ανθρωπογεωγραφικών ισορροπιών και την εμφάνιση μακροπρόθεσμα εσωτερικών εθνοτικών και πολιτισμικών διενέξεων. Ειδικότερα για τους μουσουλμάνους της Ευρώπης φαίνεται να υπάρχει μια άρνηση ενσωμάτωσης, καθώς σύμφωνα με δημοσκόπηση του Pew Research Center, οι μουσουλμάνοι σε αντίθεση με τους γηγενείς πληθυσμούς, αυτοπροσδιορίζονται με βάση τη θρησκεία τους και όχι με την υπηκοότητα του κράτους στο οποίο διαβιούν, γεγονός που δείχνει πως το Ισλάμ εξελίσσεται ως μια προβληματική ιστορία για την γηραιά ήπειρο³⁶.
- Αυξάνει το οργανωμένο έγκλημα, π.χ. την παράνομη διακίνηση ανθρώπων από τις «καλοπροαίρετες» Μη Κυβερνητικές Οργανώσεις (ΜΚΟ)³⁷, ναρκωτικών, όπλων, τη διάπραξη ληστειών, και γενικότερα έκνομων ενεργειών, καθώς συχνά υπάρχει διασύνδεση της τρομοκρατίας με το οργανωμένο έγκλημα³⁸.
- Επιφέρει οικονομική αιμορραγία και περιορίζει την ευημερία, καθώς απορροφά πρόσθετους πόρους για κοινωνική πρόνοια, ενώ δύναται να εισάγει στον γενικό πληθυσμό εκλιπούσες ασθένειες και να επιβαρύνει το σύστημα υγείας.

³⁶ Pew Research Center. “Muslims in Europe: Economic Worries Top Concerns About Religious and Cultural Identity.” Last modified Jul 6, 2006. <https://cutt.ly/Jg7gt8u>

³⁷ Σκάι. “Τριάντα μέλη ΜΚΟ συμμετείχαν σε οργανωμένο κύκλωμα διακίνησης μεταναστών!” Τελευταία τροποποίηση Αυγ 28, 2020. <https://cutt.ly/Ag7huCp>.

³⁸ Ευρωπαϊκό Συμβούλιο Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, “ Συμπεράσματα του Συμβουλίου της ΕΕ και των κρατών μελών συνεργομένων στο πλαίσιο του Συμβουλίου σχετικά με την καταπολέμηση της τρομοκρατίας,” τελευταία τροποποίηση, Νοε 20, 2015. <https://shorturl.at/cdDFU>

Από τις μεταναστευτικές ροές ιδιαίτερα επηρεάζονται η Ελλάδα και η Ιταλία, καθώς η Συνθήκη του Δουβλίνου II επιβάλλει την παραμονή των μεταναστών στην πρώτη χώρα εισδοχής. Το γεγονός αυτό δημιουργεί διενέξεις μεταξύ των κρατών μελών, λόγω της άνισης κατανομής των βαρών. Αν και η Ελλάδα δέχεται το μεγαλύτερο βάρος, εντούτοις δεν δέχθηκε τρομοκρατικές επιθέσεις από το Ισλαμικό Κράτος, χωρίς βέβαια αυτό να αποτελεί θέσφατο για το μέλλον. Οι υπερφορτωμένες δομές υποδοχής που έχουν δημιουργηθεί στην Ελλάδα, ευνοούν μια αρνητική εξέλιξη. Η χαμηλής ποιότητας διαβίωση που προσφέρεται στα κέντρα υποδοχής, ένεκα υπερπληθυσμού και εξαιτίας της γενικότερης οικονομικής δυστοκίας της χώρας, δημιουργούν συνθήκες περιθωριοποίησης, ανάπτυξης της εγκληματικότητας, συνεπώς και συνθήκες ριζοσπαστικοποίησης και στρατολόγησης από το Ισλαμικό Κράτος.

6. Συμπεράσματα

Με δεδομένη την δράση του Ισλαμικού Κράτους υπό την ιδεολογία του Σαλαφισμού και τη διακήρυξη των Αδελφών Μουσουλμάνων για τη δημιουργία ενός παγκόσμιου χαλιφάτου, δεν υπάρχουν περιθώρια ειρηνικής συγκατοίκησης των εξτρεμιστών μουσουλμάνων με τα λοιπά θρησκευτικά δόγματα στη Γη. Αυτό καταδεικνύεται με τον πλέον σαφή τρόπο μετά και από το νέο κύμα θρησκευτικής τρομοκρατίας που ξέσπασε στην Ευρώπη το 2020.

Το μεταναστευτικό ρεύμα από τη Μέση Ανατολή και τη Βόρεια Αφρική αποτελεί μια ευθεία όσο και ασύμμετρη απειλή για τη γηραιά ήπειρο, η οποία βρίσκεται ενώπιον ενός σύνθετου προβλήματος, που απαιτεί την αντιμετώπιση πολλαπλών προκλήσεων:

- Την αντιμετώπιση υποκίνησης της μαζικής μετανάστευσης, τόσο από οργανώσεις όπως το Ισλαμικό Κράτος, όσο και από κρατικούς δρώντες (όπως η Τουρκία) που είναι υποστηρικτές της «Μεγάλης Ιδέας» της Μουσουλμανικής Αδελφότητας, στο πλαίσιο του ιερού πολέμου για τη θρησκευτική «κατάκτηση» της Ευρώπης από το Ισλάμ.
- Την αντιμετώπιση της αδυναμίας, και σε ένα βαθμό της απροθυμίας διάθεσης ικανών Ευρωπαϊκών πόρων και μέσων, για την αυστηρή φύλαξη των εκτεταμένων θαλασσίων και χερσαίων συνόρων.
- Την αντιμετώπιση της απροθυμίας των κρατών μελών στη συνεργασία για έναν ορθολογικό και δίκαιο καταμερισμό, τόσο του κόστους όσο και των μεταναστευτικών πληθυσμών στην Ευρωπαϊκή επικράτεια.
- Την αντιμετώπιση των θεσμικών κενών που επιτρέπουν σε επικίνδυνους τρομοκράτες να λαμβάνουν άσυλο και δυνατότητα μετακίνησης στην ενδοχώρα.
- Την αντιμετώπιση της εκτεταμένης προπαγανδιστικής δράσης του Ισλαμικού Κράτους στο διαδίκτυο και τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης, για ριζοσπαστικοποίηση και στρατολόγηση νέων μελών, καθώς και της έγκαιρης ανίχνευσης και πρόληψης της δράσης «Μοναχικών Λύκων», από τις αντιτρομοκρατικές υπηρεσίες της Ευρώπης.
- Την αντιμετώπιση της δυσκολίας και ως ένα βαθμό της απροθυμίας των μουσουλμανικών πληθυσμών για κοινωνική ενσωμάτωση στα κράτη που διαβιούν και αποδοχή των Ευρωπαϊκών αξιών, καθώς ανάμεσα στις μουσουλμανικές κοινότητες που δραστηριοποιούνται στο Ευρωπαϊκό έδαφος, υπάρχουν και ομάδες με ισχυρές φονταμενταλιστικές αντιλήψεις.

- Την αντιμετώπιση της παράνομης δράσεις πολλών «καλοπροαίρετων» ΜΚΟ, που υποσκάπτουν την ασφάλεια και υπονομεύουν την εθνική και κοινωνική συνοχή.

Η Ευρώπη δεν φαίνεται να έχει ακόμη κατασταλάξει σε μια ενιαία πολιτική έναντι της απειλής. Αμφιταλαντεύεται μεταξύ της ωμής πραγματικότητας της δολοφονίας των πολιτών της από εξτρεμιστές μετανάστες και των ανθρωπιστικών ευαισθησιών της, καθώς δυσκολεύεται να στείλει έναν Ευρωπαϊκό στόλο για τη φύλαξη των συνόρων και να σπρώξει πίσω τις ίδιες βάρκες που μετέφεραν τους εξτρεμιστές μετανάστες. Υπάρχουν κράτη που βολούνται με τα κέντρα συγκέντρωσης στην Ελλάδα και άλλες χώρες της πρώτης γραμμής, νομίζοντας πως έτσι προστατεύονται, χωρίς να αντιλαμβάνονται πως ανεξάρτητα από το εάν ένας ιός εισέλθει από τη μύτη ή το στόμα, δεν παραμένει εκεί, είναι θέμα χρόνου να μολύνει τελικά όλο το «σώμα» της Ευρώπης.

Στο πλαίσιο των παραπάνω προκλήσεων, απαιτούνται τολμηρότερες πολιτικές αποφάσεις από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή και ολιστική προσέγγιση, που θα ξεκινά από την χάραξη μιας ενιαίας Ευρωπαϊκής Εξωτερικής Πολιτικής έναντι των απειλών (των Ισλαμιστικών οργανώσεων και των κρατών που τις υποστηρίζουν με άμεσο ή έμμεσο τρόπο) και που θα καταλήγει επίσης σε μια ενιαία αντιμετώπιση των θεμάτων της Εσωτερικής Ευρωπαϊκής Ασφάλειας. Η όποια αποσπασματική αντιμετώπιση, δεν αναμένεται να έχει αποτέλεσμα. Παρά ταύτα, είναι σημαντικό, σε εθνικό επίπεδο, η ανάληψη όσο των δυνατών περισσοτέρων μέτρων για αποφυγή μεγέθυνσης του προβλήματος και αποτροπής τρομοκρατικών ενεργειών ευελπιστώντας στην εν καιρώ υιοθέτηση μιας αποτελεσματικότερης, κοινής και συνεκτικής ευρωπαϊκής πολιτικής.

7. Βιβλιογραφικές αναφορές

Abderrahim, Kader A. “Libya, Daesh on Europe’s doorstep,” in *Daesh and the terrorist threat: from the Middle East to Europe*. edited by Hedwig Giusto 52-57. Rome: Foundation for European Progressive Studies, 2016.

<https://cutt.ly/vg7eTIT>

Al-Tamimi, Aymenn. “The Evolution in Islamic State Administration: The Documentary Evidence.” *Perspectives on Terrorism*, 9, no. 4 (2015). <https://cutt.ly/Jg40J76>.

Αυτοδιοίκηση. “Γαλλία: Αυτός είναι ο 21χρονος τρομοκράτης -Πώς έφτασε παράνομα στην Ευρώπη.” Τελευταία τροποποίηση Οκτ 29, 2020.

<https://cutt.ly/Kg7tIVJ>

CNN GREECE Κύρια απειλή για τη βελγική υπηρεσία πληροφοριών ο ισλαμισμός του Ερντογάν.” Τελευταία τροποποίηση Ιουλ 5, 2019. <https://cutt.ly/8g7uczC>.

DW. “Turkey Offers Support for Controversial Islamic Group.” Last visited Νοε 17, 2020.

<https://cutt.ly/9g7uys4>.

DW. “Γερμανική βουλή: να απαγορευθούν οι Γκρίζοι Λύκοι.” Τελευταία τροποποίηση Νοε 19, 2020. <https://cutt.ly/jhwfMHv>

Έθνος. “Βιέννη: Οι αρχές συνέλαβαν 14 άτομα που συνδέονται με τον μακελάρη.” Τελευταία τροποποίηση Νοε 3, 2020. <https://cutt.ly/3g7tLAR>.

Ευρωπαϊκό Συμβούλιο Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, “ Συμπεράσματα του Συμβουλίου της ΕΕ και των κρατών μελών συνεργομένων στο πλαίσιο του

Συμβουλίου σχετικά με την καταπολέμηση της τρομοκρατίας,” τελευταία τροποποίηση, Νοε 20, 2015. <https://shorturl.at/cdDFU>

Ζερζελίδης, Νίκος. “Η εργαλειοποίηση του μεταναστευτικού από την Τουρκία και η προώθηση υβριδικού πολέμου απέναντι στην Ελλάδα και την Ευρώπη.” *Offlinepost*. Μάρτιος 18, 2020. <https://shorturl.at/dhEP9>

Gates, Scott and Sukanya Podder. “Social Media, “Recruitment, Allegiance and the Islamic State.” *Perspectives on Terrorism*, 9, no. 4 (2015).

Hansen, Jamie -Lewis and Jacob N. Shapiro. “Understanding the Daesh Economy.” *Perspectives on Terrorism*, 9, no. 4 (2015). <https://cutt.ly/Mg468w1>.

Hashim, Ahmed S. *From Al-Qaida Affiliate to the rise of the Islamic Caliphate: The Evolution of the Islamic State of Iraq and Syria (ISIS)*. Singapore: S. Rajaratman School of International Studies, 2014. <https://cutt.ly/kg4CbgO>.

Iefimerida.gr. “Ρωσία:Ετσι γίνεται το λαθρεμπόριο πετρελαίου μεταξύ Τουρκίας και ISIS.” Τελευταία τροποποίηση Δεκ 2, 2015. <https://cutt.ly/Qg46KWg>.

In. “Τρομοκρατική επίθεση στη Βιέννη: Μέρος ευρύτερου δικτύου ο νεαρός Ισλαμιστής;” Τελευταία τροποποίηση Νοε 4, 2020. <https://cutt.ly/fg49RvZ>.

Insider. “Τρομοκρατική επίθεση στη Γαλλία - Το χρονικό της φρίκης.” Τελευταία τροποποίηση, Οκτ 17, 2020. <https://cutt.ly/8g7o7dx>.

International Center for the Study of Violent Extremism. “Is ISIS still Alive and Well on the Internet?” Last modified Jan 14, 2020. <https://cutt.ly/Zg7yplj>.

Jones, Seth G. “Experts React: Turkey’s Intervention, U.S. Diplomacy, and the Crisis in Syria.” *Center for Strategic and International Studies*. October 18, 2019.

<https://cutt.ly/QhdVMTA>.

Καραμήτρου, Μίνα. “Αποκλειστικό CNN Greece: Αυτός είναι ο τζιχαντιστής που συνελήφθη στην Αθήνα.” *CNN Greece*. Νοέμβριος 19, 2020. <https://cutt.ly/khwhPv9>

LiFO. “Ισλαμιστές Τρομοκράτες στην ΕΕ: Το κενό ασφαλείας σε ένα κράτος συνιστά κίνδυνο για όλα τα κράτη-μέλη.” Τελευταία τροποποίηση Νοε 11, 2020.

<https://cutt.ly/ag42yDx>.

Mirza, Munira, Abi Senthilkumaran and Zein Ja’far. *Living apart together British Muslims and the paradox of multiculturalism*. London: Policy Exchange, 2007.

<https://cutt.ly/yg7iKuD>

Nesser Petter, Anne Stenersen and Emilie Oftedal. “Jihadi Terrorism in Europe: The IS-Effect.” *Perspectives on Terrorism*, 10, no. 6 (2016). <https://cutt.ly/Yg7a6dP>.

Ναυτεμπορική. “Γαλλία: Διαλύθηκε η οργάνωση «Γκρίζοι Λύκοι».” Τελευταία τροποποίηση Νοε 4, 2020. <https://cutt.ly/cg7uA2f>.

Peter, Neumann R. *Οι νέοι τζιχαντιστές - Ισλαμικό Κράτος, Ευρώπη και το επόμενο κύμα τρομοκρατίας*. Αθήνα: ΔΙΑΜΕΤΡΟΣ Ι.Κ.Ε, 2016.

Pew Research Center. “Muslims in Europe: Economic Worries Top Concerns About Religious and Cultural Identity.” Last modified Jul 6, 2006.

<https://cutt.ly/Jg7gt8u>.

Prucha, Nico. “IS and the Jihadist Information Highway – Projecting Influence and Religious Identity via Telegram.” *Perspectives on terrorism* 10 (2016).

<https://cutt.ly/3g7qGQL>.

Richardson Institute. “The Nature of Affiliation: Daesh in Africa and the Middle East.” Τελευταία τροποποίηση Jun, 2016. <https://cutt.ly/mg476Ke>.

Since 9/11. “History of ISIS.” Last visited Noe 17, 2020. <https://cutt.ly/6g7amTd>.

Σκάι. “Τριάντα μέλη ΜΚΟ συμμετείχαν σε οργανωμένο κύκλωμα διακίνησης μεταναστών!” Τελευταία τροποποίηση Αυγ 28, 2020. <https://cutt.ly/Ag7huCp>.

Σουλιώτης, Γιάννης. “Η διαδρομή του τζιχαντιστή από τη Συρία στην Πελοπόννησο.” *Η Καθημερινή*. Νοέμβριος 6, 2020. <https://cutt.ly/ug7rnII>.

The Levant. “France sends a strong signal to the Muslim Brotherhood.” Last modified Jul 26, 2019. <https://cutt.ly/Sg7yEeD>.

The Soufan Center. “Beyond the Caliphate: Foreign Fighters and the Threat of Returnees.” Τελευταία τροποποίηση, Οκτ, 2018. <https://cutt.ly/sg46u0Z>.

Thorne John and Hannah Stuart. *Islam on Campus: A survey of UK student opinions*. London: The Centre for Social Cohesion, 2008. <https://cutt.ly/Tg7oDDk>.

Via Diplomacy. “«Κατάληψη» της Αγίας Σοφίας από τους διαχειριστές του Ερντογάν, τους Αδελφούς Μουσουλμάνους.” Τελευταία τροποποίηση Ιουλ 24, 2020. <https://cutt.ly/1g7uZvT>.

Wilson Center. “Timeline: the Rise, Spread and Fall of the Islamic State”. Last modified Oct 28, 2018. <https://cutt.ly/qg4MWzp>.

Wright, D. Joshua. “Why is Contemporary Religious Terrorism Predominantly Linked to Islam? Four Possible Psychosocial Factors.” *Perspectives on Terrorism*, 10, no. 1 (2016). <https://cutt.ly/ig49Mie>.

ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ
ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΩΝ ΜΕΛΕΤΩΝ

